

ТМ	Г. XXXIII	Бр. 4	Стр. 1627-1628	Ниш	октобар - децембар	2009.
----	-----------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

Приказ дела
Примљено: 13.9.2009.

Марко П. Ђурић

О ЈЕДНОМ КАТОЛИЧКОМ РОМАНУ*

Израз који је својевремено француска књижевна критика користила за Моријакове и Бернансонове романе данас се може искористити за роман фра Бернадина Шкунце. Његов роман „Миротворац у Болоњи“, који се први пут појавио у Загребу 2008. године, а који је од стране угледног жирија био награђен наградом „Аугуст Шеноа“, у двоструком смислу оправдава наведени наслов. Роман није само католички по свом основном књижевном мотиву и надахнућу већ је и то по својој садржаној поруци и књижевној структури. Аутор је отуда прво католички и хришћански писац, па отуда само и „ангажовани“ писац. Рекао би да му својим романом није толико било стало да светог Фрању учини књижевном темом колико да га покаже једним идеалом коме сваки побожни хришћанин без обзира на своје конфесионално уверење треба да тежи. Његов роман отуда доживљавам и као изврсну „апологију“ хришћанства. Због таквих наглашених тенденција, Бернандинов роман може се квалификовати и као „ангажовани“ роман, не и само као „роман хроника“. Читајући Шкунчин роман јасно произилази да га аутор није написао да би нас забавио већ да би показао сву важност хришћанских принципа за наше морално и духовно „здравље“. Рећи отуда за његово дело да је „ангажовани“ роман отуда није ништа лоше. Међутим, питање је сад: колико је то „ангажовано“, тенденциозно писање задовољило основне књижевне и уметничке критеријуме и тиме створило једно велико дело? Пошто је наведена врста писања у свему задовољила наведене критеријуме пред собом имамо „зрело“ књижевно остварење, коме ништа недостаје са уметничке и садржајне стране да буде такво. Али и тамо где смо свесни пишчеве опширности, развучености стила, дугих, а не кратких прича и монолога његових јунака, све се то на крају показало пишчевом предношћу, не и недостатком и мањкавошћу, које треба негативно етикетирати. Пошто је аутор на основу извештаја Томе Архиђакона сплитског каноника и хрватског историчара дошао до корисне информације о свецу, фасциниран његовом харизмом одао се једном великом послу. Но, како у фра Августину препознајемо самог романијера исти у разговору са мајком вели: „Мајко, ја сам разабрао да је мој позив ходити у тој Светлости по путу који показује мали брат Фрањо из Азиса. То бијаше, мајко, мој мистични сан“ (страница 26). Нема сумње да је реч о зрелом књижевном остварењу, чије смо књижевне

ajzenkol@tehnicom.net

* Bernadin Škunce, *Mirotvorac u Bolonji*, Zagreb: Alfa, 2008.

зрелости свесни, како у оном формалном тако и у материјалном смислу. Међутим, до тога свега аутор није дошао лако. Морао је много тога да проучи, да се врати на саме почетке фрањевачког реда, да ишчита неке свете оце, а затим да урони не само у црквену већ и у ону државну повест и тек тада да почне са писањем свога романа-хронике. Аутор се отуда својим романом легитимише као врстан познавалац црквене историје и добар литургичар, уопште теолог. Међутим, оно што роман чини великим јесте сам метод, начин, којим се аутор послужио да би на аутентичан начин проговорио о једном времену и једном свецу коме је Божја Провидност била доделила посебну улогу у историји „мајке“ свих цркава. Пошто светом Фрањи не приступа као историчар, већ као писац и верник, у његовом опису Фрањиног лика, његове харизме, свесни смо како би рекао Walter Nigga у свом есеју „Фрањо, мали брат из Азиса“ (Хс, Загреб, 1982. године) „осијетне топлине и одушевљења, радости и блаженства“ (страница 8). А о Фрањи из Азиса није могуће да се другачије говори. Није могуће другачије ући у „тајну тога човека“. Одушевљење за Фрању и Фрањину ствар, аутор исказује кроз свога главног јунака фра Августина (страница 26), који је чисто фиктиван лик, а у коме откривамо сав идентитет нашег романописца. Полазећи од броја страница (ст. 500) неко би рекао да је ауторов стил развучен и досадан, међутим, он је најмање такав, већ је одмерен и пажљиво сређен. Ликови који су у роману носиоци разних радњи дати су у оној перспективи како их познаје историја и људско памћење. Ауторов стил отуда и не показује никакву усиљеност и намештеност. А затим што је композиција романа складна и хармонична, језик чист, књижеван и комуникативан, стил најмање тежак, већ сликовит, а сам роман садржајно веома богат разним информацијама, аутор је захваљујући својој књижевној, уметничкој, способности која иде до вештине и правог мајсторства оставио иза себе велики роман и изузетно дело. У лику фра Августина свакако да препознајемо главног јунака романа. Међутим, иза његовог имена, коме је аутор доделио веома важну улогу у роману „скрива“ се сам аутор романа. Пошто његов роман описује долазак светог Фрање у Болоњу месеца августа 1222. године и баца „светло“ на Фрањин говор о миру, *мир* је битна тема овог романа, али не и само он. Аутор такође, сећајући се светог Августина и светог Фрање, говори кроз уста свога главног јунака о рату, злу и добру, истини и лажи. При чему су његове рефлексије о свему томе дубоко хришћанске и јеванђелске. Много тога што је се догађало у историји послужило је аутору за грађу романа, а затим све то захваљујући његовом уметничком умећу, у роману је било квалитетно обрађено и конципирано. По тој пишневој способности роман ће и остати упамћен, а полазећи од ње и бити на прави начин вреднован. Иначе, што се фра Бернадин Шкунца увек оправдано може да позива на убедљиве разлоге који су га подстакли на писање свог романа, његова прича о светом Фрањи, како би рекао Ј. Д. Вилсон, само је „још један камичак огромној гомили коментара под којом прави“ (Суштина о Шекспиру, Култура, Београд, страница 9, 1959. година) свети Фрањо „негде почива“. При томе, свакако да је „камичак“ који Бернадин Шкунца додаје својим романом тој „огромној гомили коментара“ и највећи „камичак“ код Хрвата, а и шире. Међутим, пошто смо ми Срби веома мало писали о светом Фрањи, тој „огромној гомили коментара“ ништа значајно нисмо ни додали. Та велика „гомила коментара“ остаје таквом и без наших српских коментара.